

GÖTEBORGS UNIVERSITET

ELEVPERSEKTIV PÅ FORMELLT LEDARSKAP

En studie om hur elever på en idrottsinriktad utbildning anser att ledare bör agera

STUDENT PERSPECTIVE ON FORMAL LEADERSHIP

A study about how students in an athlete centered education believe that leaders should act

SIMON RUDBÄCK

LAU395

Handledare: Erik Husberg
Examinator: Anna-Karin Kollind
Rapportnummer: HT11-2480-03

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Elevperspektiv på formellt ledarskap, en studie om hur elever på en idrottsinriktad utbildning anser att ledare bör agera

Författare: Simon Rudbäck

Termin och år: HT 2011

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Erik Husberg

Examinator: Anna-Karin Kollind

Rapportnummer: HT11-2480-03

Nyckelord: Ledarstilar, Inläringsteorier, fostransstilar, elevperspektiv

Sammanfattning:

Arbetet syftar till att få elevers perspektiv på hur praktiskt ledarskap bör ske inom skolan samt inom idrotten fotboll. Studien kommer att bearbeta vilka typer av ledarstilar, fostransstilar samt inläringsteorier som eleverna föredrar för att effektivisera sin utveckling. De frågeställningar som ämnas att besvaras är följande:

- Vilka egenskaper anser elever är önskvärda hos en formell ledare inom skolans verksamhet?
- Vilka egenskaper anser spelare är önskvärda hos en formell ledare inom fotbollens verksamhet?
- Hur anser elever att en formell ledare ska agera inom skolans verksamhet för främja lärandeverksamheten?
- Hur anser spelare att en formell ledare ska agera inom fotbollens verksamhet för främja lärandeverksamheten?

Eleverna som deltar i studien studerar samtliga på en idrottsinriktad gymnasieutbildning. De har stor erfarenhet av att vara deltagare i såväl skolan som inom fotbollen. Metoden som kommer användas inom studien är en kvalitativ intervjustudie. Genom att använda intervju som metod för arbetet och inte enkäter, ökar elevernas möjlighet att påverka studien med vad dem tycker om ämnet.

Enligt eleverna finns det definierade önskemål om hur formella ledare bör agera inom respektive yrkesroll. En lärare skall vara demokratisk i sin ledarstil samt använda sig av en auktoritativ fostransstil. Den inläringsteori som elever föredrar inom skolan är den kognitiva inläringsteorin. En tränare skall vara mer auktoritär i sitt ledarskap, vilket är mer kulturellt accepterat. Ingen av ledarna bör använda sig av ett låt-gå ledarskap eller fostransstilarna eftergiven och/eller oinvolverad.

Resultatet av studien har möjlighet att påverka lärares yrkesroll genom en större förståelse för hur elever vill bli bemötta av sina lärare samt vilken typ av undervisningsform som de föredrar. Studien kan fungera som ett diskussionsunderlag över hur man ska kunna effektivisera undervisningen samt skolan som arbetsplats för både pedagoger och elever.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

FÖRORD

Jag har valt att fördjupa mig på detta område eftersom pedagogisk ledarskap och idrottsligt ledarskap har dominerat mitt liv de senaste fem åren. I mina blivande yrken som lärare och fotbollstränare finns det många gemensamma nämnare. I denna uppsats hoppas jag kunna ge en bild av hur adepterna i båda verksamheterna anser att man bör agera som ledare. Deras synpunkter kommer att vägleda mig i mina didaktiska beslut, och förhoppningsvis någon mer.

TACK TILL

Ett stort tack till Änglagårdsgymnasiet som har ställt upp med såväl tid som utrymme för att underlätta mitt arbete med studien. Ett speciellt tack till de elever som gjorde studien möjlig med deras engagemang och kunskap.

Jag vill även tacka min handledare Erik Husberg som har pushat mig att genomföra arbetet även vid dem tillfällen som motivationen inte har varit optimal.

Sist men inte minst vill jag tacka min fru Johanna som har stöttat mig under hela arbetet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	1
1.1	PROBLEMLÅGGRUND	1
1.2	SYFTE	2
1.2.1	FRÅGESTÅLLNING	2
1.3	AVGRÄNSNINGAR OCH DISPOSITION	2
2	TEORI OCH UTGÅNGSPUNKTER	3
2.1	SOCIOLOGI OCH IDENTITETSUTVECKLING	3
2.2	BAKGRUND IDROTTSSPECIFIKA UTBILDNINGAR.....	4
2.2.1	CERTIFIERADE SKOLOR I GÖTEBORG	4
2.2.2	ÄNGLAGÅRDSGYMNASIET	5
2.3	LÄRANDETEORIER	6
2.4	LEDARSTILAR	10
2.5	FOSTRANSSTILAR.....	11
2.6	STYRDOKUMENT	12
2.6.1	LÄROPLAN FÖR GYMNASIESKOLAN 2011	13
2.6.2	FOTBOLLENS SPELA, LEK OCH LÄR.....	13
3	METOD.....	15
3.1	INTERVJU.....	15
3.2	VALIDITET	16
3.3	RELIABILITET	16
4	RESULTAT	18
4.1	ELEVERNA.....	18
4.2	PEDAGOGERNAS LEDARSKAP.....	18
4.3	TRÄNARNAS LEDARSKAP	20
4.4	ÖNSKVÄRDA/MINDRE ÖNSKVÄRDA EGENSKAPER.....	22
5	DISKUSSION.....	24
5.1	ANALYS AV PEDAGOGERNAS LEDARSKAP	24
5.2	ANALYS AV TRÄNARES LEDARSKAP	26
5.3	KONFLIKTHANTERING	28
5.4	ÖNSKVÄRDA/MINDRE ÖNSKVÄRDA EGENSKAPER.....	28
5.5	RELEVANS FÖR YRKET OCH DIDAKTISKA KONSEKVENSER	29
5.6	FRAMTIDA FORSKNING	29
6	REFERENSLISTA.....	30

BILAGA 1.....	31
BILAGA 2.....	32
BILAGA 3.....	33

1 INLEDNING

I detta inledningskapitel behandlas uppsatsens problembakgrund, syftesformulering, frågeställningar, avgränsningar samt dispositionen av uppsatsen.

1.1 PROBLEMBAKGRUND

Detta arbete har tillkommit på grund av mina erfarenheter av gymnasieskolan som utbildningsinstitution samt folkrörelseverksamheten fotboll. De olika verksamheterna är i många aspekter väldigt lika varandra. De båda syftar till att utbilda personer inom ramen för deras styrdokument samt att båda verksamheterna har ett fostransuppdrag som skall skapa goda samhällsmedborgare. Enligt studien *Unga och föreningsidrotten*, som gjorts av Mats Trondman (2005) på uppdrag av Ungdomsstyrelsen, har ungdomar som är aktiva eller har varit aktiva inom föreningsverksamheter stort eller mycket stort förtroende för myndigheterna sjukvård, skola och polis. I en tidigare uppsats har jag tillsammans med Annie Lauricella och Mikaela Olausson (2010) gjort om valda delar av Trondmans studie i västra Göteborg. Vi fann då att 86% av de som håller på med föreningsidrott har stort eller mycket stort förtroende för skolan som myndighet, medan hos de som har varit utanför föreningsidrotten hade 55 % stort eller mycket stort förtroende för skolan som myndighet. Siffrorna visade på samma tendenser som i Trondmans studie som var nationell. Elevernas förtroende eller brist på förtroende för skolan kan bero på flera olika aspekter. Skolan är en komplex kontext som innehåller det mesta mellan himmel och jord. Att de elever som var aktiva eller har varit aktiva inom en föreningsidrott har större förtroende för skolan beror delvis på att dessa har i större grad har socialiserats in i den hierarkiska struktur som innehåller en formell ledare samt att dessa elever har större vana att arbeta i grupper för att nå fram till olika mål.

Skillnaderna mellan verksamheterna är oftast hur verksamheterna genomförs. Vilken typ av lärandeteori som dominerar verksamheten och vilken ledarstil som används. Inom ramen för detta arbete har jag valt att främst fokusera hur det praktiska arbetet genomförs i de olika kontexterna. För att ta reda på skillnader och likheter inom det praktiska arbetet har jag valt att intervjua elever från ett gymnasium med fotbollsinriktning. Eleverna på denna skola har stor erfarenhet av båda kontexterna och kan på ett mer neutralt sätt beskriva skillnaderna emellan dem än lärare/ledare kan göra.

1.2 SYFTE

Arbetet syftar till att stämna av hur ledarskapet inom skolan som utbildningsinstitution samt folkrörelseverksamheten fotboll uppfattas ur ett deltagarperspektiv. De parametrar som ligger till grund för denna analys är vilka lärandeteorier som dominerar verksamheterna, vilka typer av ledarstilar som är vanligast förekommande samt vilka egenskaper som deltagarna anser är önskvärda hos respektive kontext. Följande frågeställningar ämnas att besvaras i arbetet:

1.2.1 FRÅGESTÄLLNING

- Vilka egenskaper anser elever är önskvärda hos en formell ledare inom skolans verksamhet?
- Vilka egenskaper anser spelare är önskvärda hos en formell ledare inom fotbollens verksamhet?
- Hur anser elever att en formell ledare ska agera inom skolans verksamhet för främja lärandeverksamheten?
- Hur anser spelare att en formell ledare ska agera inom fotbollens verksamhet för främja lärandeverksamheten?

1.3 AVGRÄNSNINGAR OCH DISPOSITION

I forskningen kring problemet har texter som baseras på lärandeteorier, ledarstilar och fostransstilar prioriterats. Texter om ledarskap på strukturellt eller teoretiskt ledarskap som strategiskt ledarskap och politiskt ledarskap är inte väsentligt för ämnet och bearbetas inte i texten. Samt studier av hur formella ledare uppfattar sig själva och sina bidrag till verksamheten inte väsentligt för denna studie och är inte aktuella för analys.

Denna uppsats är utformad som en magisteruppsats där inledningen innehåller problembakgrund, syfte, frågeställningar och avgränsningar. Avsnitt två innehåller den teoretiska bakgrunden samt utgångspunkter för arbetet. Avsnitt tre innehåller en redogörelse för de metoder som använts samt en beskrivning av tillvägagångssätt i studien. I avsnitt fyra presenteras resultatet av undersökningen och i det femte avsnittet diskuteras resultatet. Slutligen anges referenslista.

2 TEORI OCH UTGÅNGSPUNKTER

Arbetet baseras på flera olika teoretiska inriktningar. För det första ett sociologiskt perspektiv som belyser skolans och föreningsidrottens betydelse för samhället och dess fostran av samhällsmedborgare. Inom detta område kommer även en förklaring på fenomenet idrottsinriktade skolor att presenteras. Denna typ av verksamheter blir allt vanligare inom vår nutida skola. För det andra ur ett perspektiv som visar på hur lärande kan ske enligt olika inlärningsteorier. De tre vanligast förekommande lärandeteorier, Behaviorismen, Kognitiv teori och Sociokulturell teori, redovisas enligt en kronologisk ordning. För det tredje ett teoretiskt perspektiv som belyser hur en ledare kan agera. Detta innefattar såväl ledarstil som fostransstil. Tills sist så presenteras även de värdegrundsdokument som verksamheterna skall eftersträva. Dessa är inom skolan styrdokumentet Läroplanen för gymnasieskolan 2011 och inom fotbollen värdegrundsdokumentet Fotbollens spela, lek och lär.

2.1 SOCIOLOGI OCH IDENTITETSUTVECKLING

Idrotten och fritidsverksamheter riktas sig överlag till yngre människor och medelålders människor. Enligt boken *Fritidskulturer* (2000), som Leif Berggren var redaktör för, startades fritidsverksamheter med syfte att fostra ungdomar, genom att hålla dem borta från kriminalitet och sysslolöshet. Idag är idrottsföreningar, enligt Bengt Larssons (2005) studie om ungas kultur- och fritidsvanor, den typ av förening i Sverige som har ojämförligt högst andel medlemmar bland barn och ungdomar. Detta medför att det blir den största organiserade fritidssysselsättningen bland både flickor och pojkar. Antalet medlemmar är som högst i 10-12 årsåldern och sjunker sedan med stigande ålder (Larsson 2005). Den brittiska sociologen Anthony Giddens (2007) anser att det finns en sociologisk orsak till att människor söker sig till föreningar, vilket uttrycks enligt följande:

En av de huvudsakliga anledningarna till varför människor går med i en organisation är att få kontakter och därmed öka sitt inflytande. Den tid och energi som satsas på en organisation kan man få igen flerfaldigt [...] Sociologerna kallar dessa fördelar som man får av ett medlemskap i en organisation för socialt kapital, det vill säga den sociala kunskap och de sociala kontakter som gör det lättare för människor att uppnå sina mål och öka sitt inflytande över sin omgivning [...] Socialt kapital inbegriper nyttiga sociala nätverk, en känsla av ömsesidig förpliktelse och tillit, en förståelse av de normer som styr ett effektivt beteende och andra generella sociala resurser som gör att människor kan agera på ett effektivt sätt

(Giddens, 2007:515).

Socialt kapital stärker demokratiska värden och kan vara fostrande. Putnam menar enligt Giddens att ”förmågan att samarbeta med andra för ett gemensamt mål och en känsla av samhörighet med det omgivande samhället. Det slaget av socialt kapital är avgörande för ett gott medborgarskap” (Giddens 2007:516).

2.2 BAKGRUND IDROTTSPECIFIKA UTBILDNINGAR

Sedan införandet av friskolor har skolor med olika specialiseringar tillkommit. De mest kända är skolor som använder sig av speciella pedagogiska inriktningar så som Montessori och Waldorf. Under senare delen av 2000-talet började det även etableras en del skolor som inriktades mot enskilda idrotter och/eller elitidrottare från olika idrotter. Inom Göteborg finns det i dagsläget fem gymnasieskolor som är certifierade fotbollsinriktade. Certifieringen betyder att skolorna använder sig av vissa kriterier som bestäms på såväl nationell som lokal förbunds nivå. Förutom de certifierade skolorna finns det även skolor som har valt att stå utanför certifieringen av olika skäl, men som driver fotbollsinriktning inom verksamheten.

2.2.1 CERTIFIERADE SKOLOR I GÖTEBORG

Svenska Fotbollförbundet (SvFF) har tagit fram kriterier till olika certifikat inom fotbollsinriktade gymnasieverksamheter. Detta för att kvalitetssäkra såväl den praktiska som den teoretiska utbildningen för eleverna. Certifikaten är uppdelade i två nivåer. Det finns *Certifierade NIU-skolor* samt *Certifierade skolor*. Skillnaden är att NIU-skolor är nationella idrottsutbildningar med fler och högre kriterier samt att utbildningsplatserna är begränsade. Följande ansvar har huvudmannen vid antagning av elever till NIU-skolor.

Huvudmannen har ansvar i samarbete med SDF för elevrekryteringen under löpande avtalstid. Varje läsår rekryteras minst 12 och max 20 elever till Elitfotbollsgymnasier. Sökbilden avgör könsfördelningen vid antagningen av elever, 70/30 herr/dam är fotbollens faktiska siffror och ska eftersträvas. 1:a oktober varje läsår skickas en elevförteckning till SvFF.

(<http://svenskfotboll.se/svensk-fotboll/barn-ungdom/fotboll-i-gymnasieskolan>, 2011-12-06)

Skolorna som är certifierade NIU-skolor skall följa 16 punkter (se bilaga 1) i sin verksamhet som är bestämda av SvFF samt gällande lagar och förordningar i skolan. I Göteborg finns det tre skolor som är certifierade enligt NIU (<http://gbgfbf.se/spelarutbildning/fotboll-i-skolan/certifierade-gymnasium>, 2011-12-06). Dessa är Aspero Idrottsgymnasium, Katrinelundsgymnasiet och Angeredsgymnasiet. Utöver dessa skolor finns det även två skolor som är certifierade men inte enligt NIU, nämligen Porthälla Gymnasium samt Hvitfeldtska

Gymnasiet. Certifierade skolor skall också uppnå en del kriterier (se bilaga 2) för att bedriva sin verksamhet i samarbete med Göteborg Fotbollsförbund (GFF).

2.2.2 ÄNGLAGÅRDSGYMNASIET

Änglagård består av dels en grundskola och dels en gymnasieskola. Ägarna till skolan är två parter. Huvudägaren är företaget Gothenburg Association AB som dels har en ideologi att idrottsligt rörelse främjar studier samt dels har ett vinstdrivande intressen. Minoritetsägare är idrottsklubben IFK Göteborg som har två huvudsakliga intressen av verksamheten. Dessa är att genom skolan kunna bedriva en fotbollsakademi där spelare kan utvecklas genom ökad träningsdos med kvalitativa instruktörer samt förstärka sitt varumärke.

"På Änglagårdsgymnasiet får du en möjlighet att ta del av en avancerad och genomtänkt utbildning inom idrott och hälsa för att utveckla dig i just din idrott."

- (<http://www.anglagardsgymnasiet.se>) 2011-12-01

Aktivt entreprenöriellt lärande är ett centralt begrepp på skolan och innebär att eleven får möjlighet att komma ut på företag och se och uppleva hur verksamheten fungerar. Detta görs i samarbete med IFK Göteborgs partners. Fotbollsakademin inom skolan har som mål att attrahera fotbollsspelare. Skolan erbjuder eleverna tre fotbollspass i veckan och dessa pass fokuserar på individuell skicklighet och färdighet. Som redskap för träningspassen använder skolan sig av IFK Göteborgs spelarutbildningsplan och verktyget Fotbollens hemligheter. Detta verktyg är framtaget av ledare hos IFK Göteborg och innehåller övningsförslag samt videoklipp på hur olika moment skall utföras.

"Vid en del träningstillfällen tittar spelarna på ett moment ur en av videofilmerna under ca 3 min. I ett avspänt och koncentrerat tillstånd sparas bilden av vad man sett. Bilden blir kvar i spelarens hjärna, den tas fram i en aktuell tränings- och spelsituation och hjälper spelaren att öva bra på momentet och även att lösa en spelsituation snabbt."

- (<http://www.anglagardsgymnasiet.se>) 2011-12-01

Gymnasieskolan startade 2010 och består i dagsläget av 16st manliga elever. Att det är endast manliga elever beror dels på att kvinnliga elever inte har ansökt till skolan samt dels på att skolan inte har marknadsfört sig mot kvinnliga deltagare på samma sätt som de har mot manliga. Detta håller skolan dock på att förändra genom en större satsning på dam- och flickfotboll, främst genom samarbete med en elitförening inom damfotbollen. Skolan har inga ideologiska tankar som enbart riktar sig mot ett av könen, utan alla är välkomna som uppfyller

intagningspoängen. Skolan är för tillfället beläget i provisoriska lokaler, då skolan inväntar en nybyggnation på Kvibergs idrottsytor. Eleverna är fördelade på två årskullar med åtta elever i varje årskull. Alla elever på skolan deltar i ämnet fotboll som är skolans främsta profilering. Dessa två årskullar har en hel del gemensamma lektioner, detta främst ur ett ekonomisk perspektiv. Detta har medfört att alla skolans elever har lärt känna varandra i såväl skolans lokaler som på fotbollsplanen.

Skolan har valt att inte certifiera sig av Svenska Fotbollförbundet eller Göteborg Fotbollförbund, detta på grund av att de inte vill begränsa antalet platser inom verksamheten. Skolan har dessutom startat ett akademiråd som ska kvalitetssäkra verksamheten.

För att regelbundet kunna följa upp och arbeta med dessa kriterier har fotbollsakademien bildat ett akademiråd som består av tränare från olika klubbar och skolans ledning. Akademirådet har också till uppgift att föra utvecklingen i fotboll framåt genom olika projekt inom ledarskap och utveckling av fotbollsutbildning.

(<http://www.anglagardsgymnasiet.se>, 2011-12-25)

2.3 LÄRANDETEORIER

I detta avsnitt kommer de dominerande lärandeteorier att presenteras. Dessa teorier är sådana som är vanligt förekommande inom såväl skolans verksamheter som inom föreningsidrotten. Teorierna presenteras i kronologisk ordning, det vill säga att den första teorin är den som var mest vanlig först i västeuropa.

BEHAVIORISTISKA INLÄRNINGSTEORIN

Den behavioristiska teorin ser kunskap som objektiv och materialistisk. Människan är som en tabula rasa, tomt papper, som går att fylla det med olika innehåll. Behaviorismens syn på lärande motsvarar en empiristisk idétradition. Inläring definieras således i termer av en förändring av det yttre och observerbara beteendet.

Att inläringssynen är empiristisk innebär att lärande ses som grundat i de fysiska erfarenheter en individ gör. Företeelser som har att göra med tänkande, reflektion och mentala förlopp antas inte existera, eller också menar behavioristen att de är ingenting som vetenskapen kan säga något om.

(Säljö 2000:50)

Lärande sker genom påverkan (stimulus) och respons av denna påverkan, detta kallas även för klassisk betingning. En av de första och mer kända forskarna inom detta synsätt är Pavlov, som genomförde sina experiment på hundar. Genom att kombinera användandet stimulus och respons med olika förstärkningar så skapade Skinner en variant av behaviorismen som kallas för operant betingning. Enligt Säljö (2000) var Skinners utgångsobservation att individer försöker att upprepa beteendemönster där man får belöning eller positiv förstärkning, samt att man försöker att undvika beteendemönster där man får straff eller negativ belöning. Beteenden som inte får positiv förstärkning kan med tiden försvinna. " Förstärkningsprincipen fungerar således genom att man belönar ett beteende som en levande varelse uppvisar och på så sätt kommer detta beteende att bli vanligare" (Säljö 2000:52). Även Dysthe (2003) belyser detta synsätt av den behavioristiska teorin genom ett citat från Skinner. "Processen fram till att bli kompetent på ett område måste delas in i ett stort antal små steg med förstärkning efter varje uppnått steg. Genom att göra varje steg så kort som möjligt kan förstärkningen ske maximalt ofta medan de negativa konsekvenserna av att göra fel reduceras till ett minimum" (Dysthe 2003:35).

Shephard (2000) har tagit fram konsekvenserna av undervisningssituationer som följer det behavioristiska synsättet på lärande. De är enligt följande:

1. Learning occurs by accumulating atomized bits of knowledge;
2. Learning is tightly sequenced and hierarchical;
3. Transfer is limited, so each objective must be explicitly taught;
4. Tests should be used frequently to ensure mastery before proceeding to the next objective;
5. Tests are isomorphic with learning (tests = learning);
6. Motivation is external and based on positive reinforcement of many small steps.

(Shepard 2000:5)

Detta arbetssätt finns, det även idag, spår av i undervisning och idrott. Inom den idrottsliga världen, då speciellt i unga år, försöker deltagarna lära in och förfina reflexmässiga motoriska färdigheter efter ledarens önskemål.

KOGNITIVTA INLÄRNINGSTEORIN

Den kognitiva inläringsteorin tillhör det rationalistiska/idealistiska tänkandet och ser människan som ett subjekt. Enligt detta förhållningssätt konstruerar människan sin egen

kunskap individuellt. Den kognitiva inlärningsteorin baseras till stor del på schweizaren Jean Piagets forskning, vilken främst fokuserade på mognad och kognitiva scheman.

Enligt Piaget har människan fyra olika mognadsstadier. Dessa är det sensori-motoriska stadiet som är från 0 år till 2 år, det preoperationella stadiet som är från 2 år till 7 år, det konkret operationella stadiet som är från 7 år till 11 år och till sist det formellt operationella stadiet som är från 11 år till 16 år. Dessa stadier i samspel med människans kognitiva scheman ska enligt denna teori vara grunden till lärande och utveckling. Lärande ses som en trappa där deltagarna klättrar med en jämn nivå efter en adaptationsprocess.

Att utvecklas kognitivt är istället att göra erfarenheter som korrigerar ens världsbild och därmed utvecklar intellektet. En grundläggande tanke i Piagets syn på utveckling är att vi i vårt samspel med omvärlden ständigt regleras genom två samtidigt verkande processer, assimilation och ackommodation. Dessa två processer är i sin tur delar av intellektets anpassning eller adaptation till omgivningen.

(Säljö 2000:60)

Denna process är alltså tvådelad och utgår från att människan har en uppfattning eller en världsbild. När människan sedan tillgodogör sig information som bekräftar denna uppfattning sker en assimilation, vilket är en förstärkning av tidigare tankar. Detta överensstämmer med Säljös benämning, ”Assimilation innebär att vi tar in och registrerar information om hur omvärlden fungerar och är organiserad. Vid assimilation finns så att säga inga principiella överraskningar, världen uppträder så som vi förväntat oss och vi får bekräftelse på våra antaganden” (Säljö 2000:50). När människan sedan möter information som inte överstämmer med tidigare kognitiva scheman behövs det en ackommodation innan deltagaren kan ta nästa steg i trappan. En ackommodation är när informationen omvandlas och blir något eget hos individen, den internaliseras in i ett tidigare förhållningssätt och medverkar till en förändring. Detta överensstämmer med Dysthes beskrivning av den kognitiva teorin, denna är enligt följande:

I kognitiv inlärningsteori, som i synnerhet är inspirerad av Piaget, är lärande alltså en aktiv konstruktionsprocess där eleverna tar emot information, tolkar den, knyter ihop den med vad de redan vet och om så krävs omorganiserar de mentala strukturerna för att den nya förståelsen skall passa in. Förmågan att tänka och forma begrepp väcks i de situationer där den lärande själv är aktiv och prövar sig fram snarare än absorberar vad andra säger.

(Dysthe 2003:36)

SOCIOKULTURELLT LÄRANDE

Dysthe skriver att ett sociokulturellt perspektiv på lärande "bygger på en konstruktivistisk syn på lärande men lägger störst vikt vid att *kunskap konstrueras genom samarbete i en kontext* och inte primärt genom individuella processer. Således betraktas interaktion och samarbete som helt avgörande för lärande" (Dysthe 2003:41). Det sociokulturella perspektivet har sin grund i den vitryske teoretikern Lev Vygotskij tankar om pedagogik. Enligt detta synsätt sker lärandet situerat i olika kontexter. Enligt det sociokulturella förhållningssättet medieras kunskap genom kulturella redskap. Människan är i det här perspektivet både objekt och subjekt. De kulturella redskapen kan klassificeras inom två skilda fack, dels som intellektuella redskap så som språk och text, dels som fysiska artefakter så som miniräknare och dator.

I ett sociokulturellt perspektiv på lärande och utveckling är således behärsningen av språkliga eller intellektuella redskap ett centralt inslag. Genom att skaffa oss tillgång till olika kontextualiseringar av företeelser och händelser, blir vi i stånd att se hur de uppfattas och förstås i olika verksamheter och hur man kan agera.

(Säljö 2000:97)

Vygotskij arbetade fram en modell av hur lärandet kan ske enligt denna teori, vilket han kallade för Zone of Proximal Development (ZPD). Denna utgår ifrån vad barnet kan, vad den kan med handledning av en vuxen eller en annan individ samt vad den skulle kunna när den har lärt sig att behärska föregående moment. Enligt Dysthe (2003) används denna modell i undervisningssituationer genom vad som kallas för intersubjektiva rummet. Det intersubjektiva rummet handlar om klassrummets dolda styrmekanismer för inkludering eller exkludering av elever. Inom den sociokulturella teorin försöker man att skapa något som kallas "zonen för möjlig utveckling". Detta betyder att man som lärare alltid skall hitta en zon inom det intersubjektiva rummet där det finns plats för den enskilda eleven att utvecklas som individ genom att känna sig accepterad inom gruppen och av läraren, för de positiva egenskaper eleven har.

Den sociokulturella teorins grundtanke innebär att allt lärande är socialt. Genom att använda sig av andra så kan man komma fram till en slutsats eller ett resultat, genom individernas kombinerade erfarenheter. Med sådana här samspel finns även möjlighet för en enskild individ att appropriera den kunskap som finns i gruppens samspel till sin egna.

Appropriering innebär att man tillägnar sig ett intellektuellt redskap eller lär sig behärska ett fysiskt redskap i den bemärkelsen att man kan använda det för vissa syften eller i vissa situationer.

Approprieringen av begrepp eller färdigheter är inte nödvändigtvis något avslutat. Gränsen mellan förståelse och icke-förståelse är ofta inte helt klar. Komplexa begrepp, kunskaper och färdigheter låter sig heller inte approprieras på ett definitivt sätt.

(Säljö 2000:152)

Denna process liknar den kognitiva teorins adaptationsprocess. Enligt den kognitiva teorin så skedde däremot i lärande inte grupp utan först och främst hos individen och därefter hos gruppen.

2.4 LEDARSTILAR

Olika definitioner på vad ledarskap är har ökat genom åren. Allt ifrån vilken ledarstil en ledare anammar till olika former av strukturella perspektiv på ledarskap. Definition av ledarskap som ligger till grund för detta arbete är att ledarskap är "en process där en avsiktlig påverkan från en person utövas över en grupp individer för att vägleda, strukturera och underlätta aktiviteterna och relationerna i gruppen" (Thornberg 2006:84).

Leadership is behavior that influences others in the classroom group to follow. Sometimes such behaviors are employed by the teacher; at other times they are executed by students. Sometimes leadership behaviors may facilitate reaching educational goals; on other occasions they may impede the achievement of those goals (Schmuck & Schmuck, 2001, s. 229).

(Thornberg 2006:84)

Inom ramen av detta arbete så kommer de vanligast förekommande ledarstilarna att presenteras. Tre av ledarstilarnas benämning härstammar från ett gruppexperiment som Lewins, Lippitts och White gjorde 1939. Dessa är auktoritär, låt-gå (laissez-faire) och demokratisk. Utöver dessa tre stereotipa ledarstilar kommer även en mer modern ledarstil att presenteras, den situationsanpassade ledarstilen. Ledarskapet delas in i formellt eller informellt ledarskap. Vid formellt ledarskap är ledaren utnämnd till att leda gruppen av en högre instans. Vid informellt ledarskap är ledaren utnämnd av gruppen.

AUKTORITÄRT LEDARSKAP

Den auktoritära ledarstilen kännetecknas av att ledaren fattar alla beslut och inte tillåter någon form av inflytande. En auktoritär ledare strävar efter att styra, behärska och dominera. Under auktoritärt ledarskap är grupperna undergivna ledaren, deltagarna konkurrerar för att få ledarens uppmärksamhet och beröm. Kommunikationen sker enligt denna ledarstil uppifrån och ner med lite utrymme för dialog (Thornberg 2006:85).

DEMOKRATISKT LEDARSKAP

Den demokratiska ledarstilen kännetecknas av delaktighet och dialog mellan ledare och deltagare. En demokratisk ledare leder diskussioner och fattar beslut tillsammans med deltagarna samt deltar i aktiviteterna. Ledaren finns med som hjälp i arbetet för att nå en konsensuslösning. Vid feedback ger ledaren konstruktiv kritik (Thornberg 2006:85).

LÅT-GÅ LEDARSKAP

Låt-gå ledarskapet är passivt och karakteriseras snarast genom avsaknaden av ledarskap. Ledaren hjälper till på direkt förfrågan, men inte på eget initiativ. Beslutsfattandet överläts till deltagarna.

SITUATIONSANPASSAT LEDARSKAP

Det situationsanpassade ledarskapet är ledarskap anpassa efter vilken uppgift som skall bearbetas, deltagarnas kunnande, vilken typ av miljö arbetet sker i samt vilken tidsram som arbetet skall genomföras inom. Det är den specifika situationen som avgör vilken typ av ledarskap som är mest lämplig att genomföra.

2.5 FOSTRANSSTILAR

Skillnaden mellan ledarstil och fostransstil är att som fostrare medierar man värden och normer genom sitt agerande. Thornberg beskriver detta enligt följande:

En principiell skillnad mellan att vara fostrare och att vara ledare är, enligt min mening, att man i det första fallet uppehåller sig främst vid fostransmål som handlar om att stödja eller befrämja de ungas personliga utveckling i linje med vissa värdemässiga ideal om hur en god, värdefull eller önskvärd person bör vara. Att vara ledare handlar däremot främst om att uppehålla sig vid funktionella mål, som handlar om att få det vardagliga sociala samspelet med alla rutiner och uppgifter att fungera.

(Thornberg 2006:89)

De olika fostransstilarna påminner om den klassificering av ledarstilar som nämnts tidigare. Det finns fyra olika fostransstilar, dessa är auktoritativ, auktoritär, eftergiven och oinvolverad.

AUKTORATIV FOSTRANSSTIL

En auktoritativ fostransstil innebär att man ställer krav och sätter upp regler samt att man förväntar sig att deltagarna är samarbetsvilliga. En auktoritativ fostrare påminner om en

demokratisk ledare men är mer styrande och försöker i stor utsträckning öppna upp för en dialog med deltagaren. "Respekt för både barn och vuxna betonas. Fostran vilar primärt på resonering, att de vuxna försöker få barnen att förstå varför de förväntar ett visst beteende och ogillar ett annat. Relationen till barnen bygger på känslomässig värme och närhet" (Thornberg 2006:82).

AUKTORITÄR FOSTRANSSTIL

En auktoritär fostransstil innebär att man kräver och förväntar lydnad utan utrymme för att ifrågasätta. Regler sätts utan möjlighet för förhandling och förklaras sällan. Den auktoritära fostransstilen påminner om den auktoritära ledarstilen. "Genom strikta regler och begränsningar för barnens beteende försöker de forma och kontrollera barnens beteenden och attityder. Om barnet inte lyder uppfattas det som att deras auktoritet utmanas, och de svarar med bestraffning eller maktutövning" (Thornberg 2006:81-82).

EFTERGIVEN FOSTRANSSTIL

En eftergiven fostransstil innebär att man låter barnen göra vad de vill och fatta sina egna beslut. Denna fostransstil liknar Låt-gå-ledarskapet, men till skillnad från ledarstilen så präglas fostransstilen av värme och acceptans för barnen. De som använder sig av denna stil undviker att ställa krav, sätta upp regler och utöva kontroll. De har hög grad av acceptans vad gäller barnens impulsiva beteenden, inklusive aggressiva beteenden (Thornberg 2006:82).

OINVOLVERAD FOSTRANSSTIL

Denna fostransstil kännetecknas av ett ointresse över att fostra. "Oinvolverad fostransstil innebär att vuxna är oengagerade och minimalt involverade i barnens liv och upplever sin fostrarroll som en börda. De har en känslomässig distans till barnen" (Thornberg 2006:82).

2.6 STYRDOKUMENT

De styrdokument som finns inom verksamheterna skapar möjligheter samt begränsar ledarnas agerande. Inom gymnasieskolan är det den nya läroplanen, Läroplanen för gymnasieskolan 2011, som ger läraren riktlinjer för verksamhetens värdegrund. Inom föreningsidrotten fotboll så finns dokumentet Fotbollens spela, lek och lär.

2.6.1 LÄROPLAN FÖR GYMNASIESKOLAN 2011

Enligt Läroplanen för gymnasieskolan ska skolan vara demokratisk och utbildning inom skolan ska värna de mänskliga rättigheterna. Undervisning i skolan skall vara vetenskapligt förankrad samt främja ett livslångt lärande.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. Undervisningen ska vara icke-konfessionell.

(Skolverket 2011:5)

De riktlinjer som läraren ska verka efter är ganska omfattande, dock finns det inga direkta riktlinjer inom styrdokumentet som vägleder läraren hur denna skall agera i sitt ledarskap gentemot eleverna. Lärare skall enligt avsnittet Övergripande mål och riktlinjer (Skolverket 2011:9) skapa balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande. Undervisning skall byggas på vetenskapliga grunder, värderingar och perspektiv. Läraren har även som uppgift att stimulera, handleda och stödja eleven samt ge särskilt stöd till elever i svårigheter. Läraren arbete blir enligt dessa riktlinjer såväl styrd i sitt uppdrag samtidigt som den ges frihet att utforma klassrumsundervisningen efter eget tycke. Däremot finns under stycket Elevernas ansvar och inflytande (Skolverket 2011:13) skrivet att läraren skall tillsammans med eleverna skall planera och utvärdera undervisningen. Detta leder lärarens ledarstil mot den demokratiska samt mot ett auktoritativ fostransstil.

2.6.2 FOTBOLLENS SPELA, LEK OCH LÄR

Fotbollens spela, lek och lär (2008) är fotbollens gemensamma värdegrundsdokument. Dokumentet är framtaget för att ge alla föreningar i Sverige en gemensam grund att bedriva sin verksamhet på. Dokumentet vilar liksom skolans styrdokument på västerländsk demokrati. "Materialet ska hjälpa landets fotbollsföreningar att skapa en levande och handlingskraftig policy för barn- och ungdomsfotboll. Ambitionen är att alla ska ha en gemensam plattform att utgå ifrån när verksamheten formas" (Peter Brusvik 2008:5). Värdegrunden beskrivs som allas rätt att kunna spela fotboll i den utsträckning de vill, uppleva glädje och kamratskap samt möjligheten att utveckla ett livslångt fotbollsintresse. En grundläggande ledstjärna inom dokumentet är att spelaren skall vara i centrum för verksamheten. Detta medför att demokratisk eller situationsanpassad ledarstil är att föredra samt en auktoritativ eller en eftergiven fostransstil.

3 METOD

Problemet kommer att behandlas genom en kvalitativ intervjustudie på elever som har stor erfarenhet av båda kontexterna. Problemet är viktigt på grund av att det ger deltagarnas syn på hur det egentliga ledarskapet bedrivs inom verksamheterna, samt vilken form av lärande som dels används av formella ledare, men även vilken form av lärande som deltagarna förespråkar. Genom att använda intervju som metod för arbetet och inte enkäter så ökar elevernas möjlighet att påverka studien med vad de tycker om ämnet och inte med färdiggjorda formulär om vad som kan vara rätt eller fel.

Studien påbörjades med en litteraturgenomgång. Den litteratur som valdes ut för studien baserades på erfarenheter från tidigare studier, då jag har kommit i kontakt med såväl litteratur angående lärandeteorier samt ledarskap, men även de båda verksamheternas styrdokument. Därefter tog jag kontakt med den berörda skolan och alla inblandade informerades av studiens syfte samt tillvägagångssätt. Intervjuerna genomfördes vid tillfällen då eleverna inte hade lektioner.

3.1 INTERVJU

Genom att använda intervju som metod ökar möjligheterna för respondenterna att ge svar som inte skulle finnas vid en enkätundersökning. I samtal kan även frågorna förklaras samt att möjligheterna till att följa upp svar som är av större intresse för studien ökar. Enligt Esaiasson (2007) så handlar samtalsintervjuundersökningar om att arbeta "med problemformuleringar som handlar om synliggörande, hur ett fenomen gestaltar sig" (Esaiasson, Gilljam et al. 2007:284). Användning av intervju av denna karaktär handlar inte om att få fram rätt eller fel, utan hur deltagarna upplever verkligheten.

Men, som tidigare sagts, en samtalsintervjuundersökning av respondentkaraktär bygger inte på källkritik utan det är människors uppfattningar eller föreställningar om olika företeelser man vill komma åt. Dessa uppfattningar kan inte sägas vara "sanna" eller "falska". Utmaningen består istället i att komma intervjupersonerna så nära att man verkligen fångar in deras tankevärldar - man skall se upp med sina egna fördomar om hur människor "borde" svara eller med tunna svar som ger bristfälligt underlag till analysarbetet

(Esaiasson, Gilljam et al. 2007:291).

3.2 VALIDITET

Validitet är enligt Esaiasson (Esaiasson, Gilljam et al. 2007) det svåraste och mest centrala problemet inom samhällvetenskapens empiriska forskning. Definitionen av begreppet delas in i tre olika förklaringar. "1) överensstämmelse mellan teoretisk definition och operationell indikator; 2) frånvaro av systematiska fel; och 3) att vi mäter det vi påstår att vi mäter. De tre definitionerna brukar ofta användas synonymt" (Esaiasson et al, 2007:63). Validitet handlar om i vilken grad resultatet stämmer överens med verkligheten och huruvida rätt objekt har undersökts. Validiteten väcker också frågan om undersökningen kan generaliseras utöver den specifika undersökningens kontext. Inom ramen av denna studie så har ett begränsat antal enheter valts ut för intervju, vilket medför att validiteten är intern i sin form.

Med intern validitet avses då välgrundade (giltiga) slutsatser av beskrivande eller förklarande natur utifrån det många gånger begränsade antalet analysenheter man har valt att studera. I de fall det då handlar om beskrivande slutsatser - till exempel graden av tolerans eller socialt kapital i olika samhällen - kan vi sätta likhetstecken mellan intern validitet och resultatvaliditet

(Esaiasson, Gilljam et al. 2007:64).

Studiens validitet är både bra och mindre bra. Deltagarnas erfarenheter av de olika verksamheterna samt deras kunskaper om såväl lärande som ledarstilar, möjliggör en bättre begreppsapparat för studien. Att antalet deltagare för intervjustudien är relativt få, gör dock att studien inte kan generaliseras. Den teoretiska förankringen av studien bygger på kända och överlag accepterade förklaringsmodeller, vilket säkerställer att korrekt material använts för studien. Överensstämmelse mellan teoretisk definitioner kan bedömas som bra då flera olika källor ger likvärdiga förklaringar av definitioner.

3.3 RELIABILITET

Reliabilitet innebär att utföra studien på ett korrekt sätt. Om undersökningen, har en hög reliabilitet skall den kunna göras om på samma sätt och få fram samma svar. I och med att studien genomfördes på en utvald skola med enbart ett fåtal elever så medför det att reliabiliteten är både bra och dålig. Inom denna enskilda skola är reliabiliteten väldigt god. Görs dock samma undersökning på ett av de certifierade skolorna inom distriktet alternativt på en annan ort i Sverige så kan undersökningen leda till ett annat resultat. Under arbetets fortskridande har jag strävat efter att hålla god forskningsetik samt att inta ett objektivt förhållningssätt. Med god forskningsetik menas de fyra principer som Vetenskapsrådet (2002) tagit fram för forskning med intervjuer och undersökningar. Principerna är

informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet innebär att deltagarna i intervjustudien informeras om studien syfte samt att deltagande i studien bygger på frivillighet. Eleverna informerades i grupp om studiens syfte samt tillvägagångssätt. Vid detta tillfälle gav eleverna samtycke till studien. Samtyckeskravet innebär att forskaren skall ha deltagarnas samtycke för att medverka. Deltagare under 15 år skall ha föräldrars samtycke, då alla elever är över 15 år samt att studien inte är av etiskt känslig karaktär så behövdes endast elevernas. Vid intervjuerna informerades eleverna om konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. De fick då tillfälle att omvärdera sitt beslut att delta i studien. Konfidentialitetskravet innebär att uppgifter om personerna som ingår i undersökningen ska ges största möjliga konfidentialitet, och förvaras på ett sådant sätt att inga obehöriga kan ta del av dem. Nyttjandekravet innebär att uppgifterna som samlas in endast får användas i forskningssyfte.

4 RESULTAT

Studien genomfördes med samtalsintervjuer på Änglagårdsgymnasiet, under tre dagar i början av december 2011. Av de sexton elever som går på skolan, genomförde tio av dem intervjuerna. Tre av eleverna var inte närvarande i skolan, av olika anledningar, under denna tidsperiod. Övriga tre elever som inte deltog i studien valde att inte delta. Eleverna var medvetna om att studien var frivillig. Intervjuerna genomfördes i skolans samlingsrum, som även fungerar som caféverksamhet. Intervjuerna gjordes enskilt med eleverna när de inte hade ordinarie undervisning. Samtliga elever på skolan fick läsa igenom frågorna innan intervjuerna, så att de kände trygghet för momentet. Utrustning som användes vid intervjuerna var inspelningsapparat, i form av mobiltelefon samt penna och papper för att kunna skriva stödanteckningar. Alla svar i resultatdelen har anonymiserats.

4.1 ELEVERNA

Eleverna på skolan är mellan 16 år och 18 år. Endast en av eleverna spelar i den förening som är en av ägarna till skolan. Sammanlagt är åtta olika föreningar representerade i skolans elevunderlag. Elevernas erfarenhet av skolan är mellan tio och tolv år. Eleverna har aktivt deltagit i andra idrotter än fotboll på sin fritid. Dessa idrotter är hockey, innebandy, simning, handboll, bordtennis och dans. Samtliga elever förutom en har slutat med de andra idrotterna på grund av att fotbollen tog upp för mycket tid. Den elev som fortfarande dubbelidrottar håller på med innebandy. Elevernas erfarenhet inom fotboll varierar. De som har hållit på längst har gjort det i tolv år medan dem som har hållit på minst har gjort det i fyra år. I genomsnitt har eleverna spelat fotboll i lagverksamhet i nio år.

4.2 PEDAGOGERNAS LEDARSKAP

Önskvärda kvalitéer hos en lärare är enligt eleverna att pedagogerna är bestämda, visar på pondus samt att de är positiva i bemötandet av eleverna. En lärare skall vara en auktoritet i klassrummet utan att vara för auktoritär. För att en lärare skall betraktas som en auktoritet anser eleverna att det är viktigt att läraren är noga med planeringen.

Lugn men kan även vara bestämd i rätt situationer. Ska vara positiv mot elevers idéer och kunna ha en bra dialog med eleverna.

Elev på Änglagårdsgymnasiet

Det är viktigt att en lärare inte är för snäll. Eleverna ansåg att man bör undvika Låt-gå ledarstilen som lärare. Lärare ska även undvika att använda sig av ett negativt språkbruk till eleverna.

De ska inte vara för snälla, ska ha egna regler så inte eleverna får göra som dem vill. Dem ska inte vara elaka mot eleverna. Säg negativa saker som inte förbättrar utan är kränkande.

Elev på Änglagårdsgymnasiet

Låt-gå ledare tycker jag inte om, en lärare ska vara där för att bestämma - säga vad man ska göra, läraren ska sätta gränser och inte eleverna.

Elev på Änglagårdsgymnasiet

Eleverna ansåg överlag att det inte var så vanligt att lärare har bra disciplin i klassrummet. Den erfarenheten de hade av lärare visade på att merparten inte var, enligt deras tycke, bestämda nog.

När det gäller hur undervisningen skall bedrivas samt hur en lärare skall agera i klassrummet var eleverna relativt överens. Det var överlag viktigt att läraren började lektionerna med en genomgång. Endast en elev ansåg att det behövdes varierade sätt att starta upp lektionerna. Under genomgången skall läraren ta hjälp av kroppsspråket för att förstärka sitt budskap till klassen. Det var även viktigt att läraren hade en hög och tydlig röst som överröstade elevernas vid genomgången. Därefter ska läraren kontrollera att samtliga förstått uppgiften, vilket bör göras genom kontrollfrågor. Sedan skall eleverna få arbeta själva och läraren skall gå runt i klassrummet för att vara tillgänglig för att hjälpa till.

han säger saker tydligt, finns där, går runt klassrummet, finns tillhands vid hjälp

Elev på Änglagårdsgymnasiet

Blir det konflikter mellan elever i ett klassrum finns det flera olika sätt som eleverna anser att läraren skall lösa konflikten. De vanligaste alternativet var att läraren skall ta initiativet till att lösa konflikten, detta genom att ta eleverna åt sidan och försöker medla. Ett alternativt sätt för lärare att hantera konflikter enligt eleverna är att tilldela varningar och bestraffningar.

4.3 TRÄNARNAS LEDARSKAP

Eleverna på skolan var överlag överens om att fotbollstränare skall vara auktoritär i sitt ledarskap, åtta av tio spelare svarade att det är en viktig egenskap som tränare. En elev ansåg att en tränare skall vara mer situationsanpassad i sitt ledarskap och variera mellan att vara tuff samt snäll. En elev tyckte inte att ledarstilen var av större betydelse, utan ledarens kunskaper och erfarenhet var det viktigaste. Andra viktiga egenskaper hos en tränare var att denna skall vara väl förberedd inför en träning, visa att man är engagerad i att träna spelarna samt ge positiv feedback.

Positiv glad tränare som kämpar för sitt lag, kan se att han brinner varje träning för att spelarna ska bli bättre och utvecklas. Han har olika ansikten - ibland snäll, ibland tuff

Elev på Änglagårdsgymnasiet

auktoritära, de har respekt och då lyssnar man på dem. Är det en situationsanpassad eller låt-gå så blir det lite mycket velande än seriöst.

Elev på Änglagårdsgymnasiet

En tränare skall helst inte använda sig av ett låt-gå ledarskap under en träning. Den skall inte heller vara för snäll samt att den ska försöka hålla en distans till spelarna. Två av de intervjuade eleverna tycker att en tränare inte ska vara för sträng, då blir det en negativ stämning inom laget. Det är enligt eleverna mer accepterat att en tränare använder sig av negativa uttryck mot eleverna, samtidigt som de önskar mer positiva uttryck från tränaren.

Han ska kunna säga till. Inte vara rädd för att säga till, det tränaren säger ska gälla!

Elev på Änglagårdsgymnasiet

Ska helst inte vara negativ på spelare. Varje spelare ska få positiv kritik, men ibland behöver man få negativ kritik för att bli bättre. Lära sig av sina fel för att bli en bättre spelare.

Elev på Änglagårdsgymnasiet

Låt-gå ledaren. Tycker inte alls om den, när spelarna tar över träningen.

Elev på Änglagårdsgymnasiet

Under själva träningsituationerna så skall tränaren enligt eleverna korrigera felaktigheter med hjälp av instruktioner. I vissa fall "frysa" olika moment och gå in och visa hur man ska göra alternativt hur man skulle kunna göra. Det är viktigt att en tränare lever sig in i träningen och inte enbart observerar, att en tränare visar en vilja att laget/individerna skall utvecklas på varje träning. Detta kan han göra genom att sätta upp både långsiktiga och kortsiktiga mål för gruppen, och därefter följa upp målen med olika övningar.

Om man ser saker som behöver justeras, stanna situationen samt ge förslag på hur situationen kan lösas. Ställa frågor som hur tänkte ni? Det kanske var bra, men gör så här istället så kan det bli ännu bättre! Använda sitt kroppsspråk med att visa hur man ska kunna agera i situationerna.

Elev på Änglagårdsgymnasiet

Ropa ut så mycket som möjligt, inte hela tiden stoppa spelet, utan ropa ut instruktioner till spelarna - exempel "tänk på det här, spring dit", man ska prata mycket. Ibland ska man stanna spelet och visa hur man som ledare hade tänkt att situationen skall lösas. Alltid ha munnen öppen, man ska alltid prata

Elev på Änglagårdsgymnasiet

Eleverna anser att de lär sig bäst på planen ifall tränaren ger så mycket instruktioner som möjligt om hur saker och ting skall ske. Helst kan det ske individuellt eller i mindre grupper. Genom att ta fram övningar som syftar till att förbättra spelarnas svagheter och att vara tydlig i instruktionerna vinner tränaren respekt hos spelarna.

Han kollar hur jag är som spelare, och på vilka sätt som jag utvecklar på bäst sätt. En tränare är ju under flera år så han kan kolla på vilka övningar som jag utvecklas och på vilka övningar som det inte sker någon förbättring. han försöker utveckla övningar som jag behöver.

Elev på Änglagårdsgymnasiet

Att tränaren kontinuerligt använder sig av feedback i sitt ledarskap, är enligt eleverna på skolan, väldigt viktigt. Både positiv och negativ feedback anser de är utvecklande för sitt idrottsutövande.

Efter varje träning ska han komma fram och säga vad man gjorde bra och vad man ska fortsätta att göra, vad man gjorde mindre bra - ge förslag på hur man kan agera annorlunda för förbättra svagheterna. "Det är bara att kritisera eller berömma liksom"

Elev på Änglagårdsgymnasiet

Gällande hur en tränare skall lösa konflikter som uppkommer under träningstillfällena, svarade eleverna lite olika. Vissa ansåg att spelarna skall kunna lösa det själva samt att det kunde vara bra med lite tävlingsinstinkt på en träning. Andra ansåg att tränaren skulle bestraffa de inblandade och några ansåg att lösningen bäst sker med samtal.

4.4 ÖNSKVÄRDA/MINDRE ÖNSKVÄRDA EGENSKAPER

Gällande egenskaper som eleverna i studien ansåg att en lärare har som en tränare bör eftersträva i sin yrkesroll, fanns det olika svar. Fyra elever tyckte inte att det fanns några egenskaper hos en lärare som en tränare behövde eftersträva. Resterande sex elever ansåg att lärarens förmåga att arbeta med individer var en önskvärd egenskap. Lärare kan enligt eleverna vara bättre på individuell målsättning och uppföljning samt att lärare har mer kommunikation med varje enskild individ. Lärare hanterar även stressade situationer på ett lugnare sätt än tränare, vilket eleverna uppfattar som positivt.

Frågan om egenskaper lärare har som tränare inte skall eftersträva resulterade i att merparten av eleverna svarade samma. En lärare är för snäll, och det ska en tränare inte vara.

En idrottsledare ska inte vara lugnare, det är oftast lärare, snällheten!

Elev på Änglagårdsgymnasiet

Endast en elev hade en annan åsikt än merparten av de intervjuade. Denna elev ansåg att om man är en bra lärare så skulle man även kunna vara en bra tränare.

Gällande egenskaper som en tränare har som en lärare bör eftersträva i sin yrkesroll, var eleverna rörande överens att lärare behövde utveckla sin förmåga att bestämma. Åtta av tio elever angav detta som den viktigaste egenskapen. Resterande elever ansåg att en tränarens förmåga att ge instruktioner var den viktigaste egenskapen.

Att säga ifrån! Visa vem som bestämmer!

Elev på Änglagårdsgymnasiet

Egenskaper som tränare har som lärare inte skall eftersträva visade sig vara den fråga som respondenterna var mest oense om. Två elever ansåg att det inte fanns någon egenskap hos en tränare som en lärare inte bör ha. Tre elever ansåg att en tränares språkbruk inte hör hemma inom skolan. Detta var både röstläge och negativa uttryck mot enskilda individer. Tre elever ansåg att en tränares möjlighet till att nivåanpassa sin träning efter deltagarnas kunnande eller att utesluta personer från verksamheten inte borde finnas inom skolan. De sista två eleverna ansåg att en lärare inte skall vara lika auktoritär som en tränare.

5 DISKUSSION

Diskussionsavsnittet är en analys av resultatet enligt det material som finns i den teoretiska förankringen. I analysen är det mina egna tolkningar och slutsatser av det bearbetade materialet som presenteras. Att jämföra hur elever, med erfarenheter av såväl ledarskap inom skolan som inom idrotten, anser att den praktiska verksamheten borde vara för att effektivera lärandet är intressant inom de flesta utbildningskontexter. Det finns ett flertal studier som visar på hur olika ledarstilar och inläringsteorier påverkar det som Dysthe (2003) benämner det intersubjektiva rummet. Detta har gjort att det finns mängder med texter om hur man som pedagog eller idrottsledare bör agera.

Elevernas åsikter om vad de anser passar dem bäst och hur man bör göra för att få dem att prestera är inte lika dokumenterat. Deras åsikter kopplat med det teoretiska ramverk som ligger till grund för studien kan ses som ett förhållningssätt att stimulera undervisningen för eleverna.

I diskussionsavsnittet kommer analys av de olika formella ledarnas ledarskap att presenteras. Hur ledare i respektive verksamhet bör agera vid konflikter samt en analys vilka egenskaper som ledare kan förändra/förbättra för att effektivera sitt ledarskap kommer att presenteras. Diskussionsavsnittet avslutas med studiens relevans för yrkesrollen lärare samt förslag på fortsatt forskning inom området.

5.1 ANALYS AV PEDAGOGERNAS LEDARSKAP

De direktiv som finns i styrdokumentet, Läroplan för gymnasieskolan 2011, pekar på att en lärares ledarskap skall inriktas mot en demokratisk ledarstil samt en auktoritativ fostransstil. Att detta inte står i klartext kan bero på två saker, dels att styrdokumentet är ett politiskt dokument som är framtaget genom kompromisser mellan olika partier, vilket medför att utformandet av dokumentets normer och värderingar får bli vägledande i tolkningen av hur en lärare skall agera. Samt dels att det inte är realistisk att från central nivå styra lokala verksamheter gällande personalens agerande. Varje verksamhet hanterar sitt uppdrag beroende de behov som finns inom kontexten.

Eleverna på Änglagårdsskolan har en klar bild över hur en lärare bör uppträda i sin yrkesroll samt hur den inte bör uppträda. En lärare skall enligt deras normbild vara bestämd i sitt agerande. Genom klara och tydliga regler ska en lärare ta kontroll över klassrummet. Detta förhållningssätt stämmer väl överens med hur Thornberg (2006) beskriver hur en ledare med en auktoritativ fostransstil agerar. Eleverna klargjorde att en auktoritär ledarstil samt en låt-gå ledarstil inte var önskevärda inom undervisningen. Att vara för hård eller för snäll i sitt agerande skapade ett ointresse för undervisningen. Låt-gå ledarstilen samt den eftergivna fostransstilen representerar det som eleverna anser vara för snäll i en lärares agerande. Skillnaderna emellan dessa stilar är att de som använder sig av den eftergivna fostransstilen ändå har ett känslomässigt engagemang till eleverna. Den demokratiska ledarstilen var enligt eleverna att föredra, då den i stora drag påminner om den auktoritativ fostransstilen samt att den öppnade upp för dialog mellan lärare och elever.

Elevernas erfarenhet av lärares ledarskap visade på att det saknades lärare med auktoritativ fostransstil. Merparten ansåg att fler lärare borde vara mer bestämda och mindre snälla. Detta kan bero på dels att eleverna är vana med den typen av ledarskap som finns inom fotbollens verksamhet, vilket kan vara en typ av ledarskap som har gett eleverna resultat i form av framgång inom idrotten, samt dels att låt-gå ledarstilen och den eftergivna fostransstilen kan skapa osäkerhet hos eleverna i hur de skall agera.

Den typ av lärande som eleverna föredrar har sin grund i den kognitiva inläringsteorin. En lärare skall enligt eleverna påbörja lektioner med en genomgång, där det även skall ställas en del kontrollfrågor för att säkerställa att eleverna har uppfattat materialet. Sedan skall de arbeta enskilt för att bearbeta materialet. Detta stämmer väl överens med den kognitiva inläringsteorins tankar om att kunskap konstrueras individuellt genom assimilation och ackommodation. Dysthe (2003) beskriver den kognitiva konstruktionsprocessen med att eleverna tar emot information, bearbetar den och sedan anpassar den till vad de redan har en förståelse om. Läraren skall i undervisningen fungera som ett stöd i konstruktionsprocessen.

Den behavioristiska inläringsteorin finns delvis med i hur eleverna anser att undervisningen bör genomföras. Det är främst användandet av positiv förstärkning, för att bekräfta att de gör framsteg i rätt riktning, som eleverna anser vara viktigt.

Att den sociokulturella inläringsteorin inte förespråkas av eleverna kan dels bero på att eleverna ser kunskapsbildandet som något individuellt och inte något som kan konstrueras

inom en grupp, vilket är en av grunderna inom denna teori genom användandet av den närmaste utvecklingszonen (ZPD). Användandet av teorin har inte heller implementerats i undervisningen av skolans lärare, vilket medför att elevernas erfarenhet av att arbeta enligt sociokulturella metoder kan ses som ostrukturerade.

5.2 ANALYS AV TRÄNARES LEDARSKAP

Fotbollens styrdokument Fotbollens spela, lek och lär (2008), gällande den värdegrund som skall finnas inom barn- och ungdomsfotbollen, är i många avseende lik läroplanen för gymnasieskolan. I dokumentet beskrivs allas rätt att delta på sina villkor, att spelaren skall vara i centrum samt utvecklingen av ett livslångt fotbollsintresse. De tränarutbildningar som finns inom svensk fotboll belyser hur barn utvecklas samt olika metoder för att vägleda lärandet. Ingen speciell ledarstil eller fostransstil förespråkas.

Eleverna på Änglagårdsgymnasiet ansåg att en fotbollstränare skall vara auktoritär i sitt ledarskap. En idrottsledare skall vara bestämd och hård samt tydligt visa vad man ska göra. Den auktoritära ledarstilen förespråkas dels på grund av eleverna har störst erfarenhet av denna ledarstil inom verksamheten, vilket oftast beror på att ungdomsledare tar efter egna ledarförebilder inom idrotten, som dock inte är utbildade inom ledarskap och som oftast har tränat seniorlag. Detta resulterar i sin tur i en hårdare miljö att arbeta i på grund av ett resultatbaserat uppdrag. Dels har eleverna erfarenheter av att en auktoritär ledare fungerar bättre på att disciplinera större grupper. Den auktoritära ledarstilen kan misstas för en auktoritativ fostransstil, då egenskaper som eleverna nämner som viktiga finns inom båda stilarna. Den auktoritativ fostransstilen är styrande i sin karaktär, dock inte till den grad som den auktoritära ledarstil, som inte lämnar utrymme för förhandling.

Även inom det idrottsliga ledarskapet så är det mindre önskvärt med låt-gå ledarstilen. Denna ledarstil kopplas samman med osäkerhet samt bristande kunskap. En ledare skall enligt eleverna vara aktiv i sitt ledarskap, vilket innebär att ge instruktioner, feedback samt att i givna situationer visa på hur man ska lösa problem. Fostransstilarna eftergiven och oinvolverad faller därmed bort, då de enligt Thornberg (2006) karaktäriseras av bristande engagemang. De typer av fostransstilar som förespråkas av eleverna är den auktoritära och den auktoritativa fostransstilen. Vissa av eleverna föredrar att det ska finnas former av bestraffning inom idrotten, vilket stämmer överens med Thornbergs beskrivning av den auktoritära fostransstilen. Användandet av bestraffning både i form av disciplinering samt

som tävlingsmoment är, enligt min erfarenhet, ett vanligt inslag inom fotbollen. Detta beror dels på att ledare inom verksamheten använder sin egen erfarenhet samt dels på grund av bristande kunskaper i hur man kan agera annorlunda. Bestraffning som metod är inte lika tidskrävande i form av planering samt uppföljning som andra metoder.

Vid träning föredrar eleverna en blandning av de olika inlärningsteorierna. Genom att en tränare använder sig av instruktion på liknande sätt som en lärare använder sig av genomgång stimuleras den kognitiva kunskapsprocessen, vilket leder till assimilation och/eller ackommodation. Detta stämmer överens med Säljös (2000) tolkningar av Piagets syn på kognitiv utveckling, nämligen att genom korrigeringar av ens världsbild utvecklas intellektet. Instruktionerna från tränaren är, enligt detta synsätt, information som syftar till att korrigera.

Den behavioristiska inlärningsteorins bidrag till lärande sker både genom stimulus och respons samt olika former av förstärkning. Ett vanligt inslag av stimulus och respons är träning av hur spelare skall agera i olika situationer. Detta medför att vissa rörelsemönster syftar till att bli automatiserade. En tränare ska enligt eleverna både ge positiv samt negativ feedback, det är betydligt mer accepterat att en tränare ger ifrån sig negativa yttringar än en lärare. Förstärkningens roll i träningen är att medvetandegöra för spelarna vad de gör bra och vad de ska undvika att göra. Dessa metoder stämmer överens den behavioristiska inlärningsteorin grundtanke, vilket är att utveckling sker genom empiri och att kognitiva förändringarna inte är av intresse då de inte är mätbara.

Det finns delar av den sociokulturella inlärningsteorin inom ramen för hur eleverna anser att en tränare ska bedriva verksamheten. I och med att fotboll i grunden är en lagidrott så är det mer accepterat att använda sig av denna teori jämfört med skolan där eleverna är mer intresserade av individuella resultat än gruppen. Eleverna påpekar att det är viktigt att en tränare designar övningar som utvecklar dem. Merparten av de övningar som genomförs vid en fotbollsträning bygger på att det finns ett flertal individer. I de olika situationerna som uppstår under en övning så använder sig tränaren av frysteknik för att utveckla deltagarna. Frystekniken bygger på att det finns både medspelare och motspelare, samt att utveckla gruppens agerande vid den specifika situationen. Detta förfarande stämmer väl överens med den sociokulturella tankarna om en praxisgemenskap och det intersubjektiva rummet som Dysthe (2003) beskriver.

5.3 KONFLIKTHANTERING

Hur en formell ledare bör agera vid konflikter skiljer sig enligt eleverna åt beroende på vilken kontext som ledaren är verksam i. En pedagogisk ledare bör, enligt eleverna, ta initiativet till att hantera konflikten, detta genom att ta eleverna åt sidan och därefter ha ett samtal med dem om vad som är orsaken till konflikten samt hur den kan lösas. Vid behov skall läraren ge en eleverna en tillrättavisning. Inom fotbollen skall tränaren, enligt eleverna, först se om spelarna själva kan komma fram till en lösning. Fungerar inte detta ska tränaren markera att beteendet inte är acceptabelt genom olika former av bestraffning.

Att förfarandet i hur man som ledare skall agera vid konflikter enligt eleverna skiljer sig åt inom olika verksamheter, som har liknande syften samt deltagare i samma ålder, är ytterst intressant. Skolan är utformad för individuell bedömning och öppnar därmed upp för konflikter där elever konkurrerar om olika hierarkiska positioner samtidigt som de försöker att hitta sin identitet. Hanteringen av utbildningsinstitutionella konflikter bör ske genom samtal dels för att handleda ungdomarna i de centraliserade normer och värderingar som präglar skolan. Vilket kan vara ett stöd i deras identitetsutveckling. Samt dels för att ge eleverna ett praktiskt verktyg för konflikthantering. Att detta förfarande skiljer sig gentemot fotbollens beror dels på att fotbollen är en kollektiv idrott där deltagarna är mer beroende av en gemensam prestation än skoleleverna. Vilket medför att konflikten är ett naturligt inslag i grupprocessen i skapandet av ett högpresterande lag. Samt dels på grund av att det finns få tränare, enligt mitt tycke, som är utbildade inom konflikthantering. Vilket gör att tränaren överlåter ansvaret till spelarna, vid de fall situationen är av sådan karaktär att de inte skall resultera i ett bestraffningsärende.

5.4 ÖNSKVÄRDA/MINDRE ÖNSKVÄRDA EGENSKAPER

Eleverna på Änglagårdsskolan var ganska klara över vilka egenskaper en lärare och en tränare borde utveckla inom respektive yrkesroll. En lärare bör vara med bestämd och anamma en mer auktoritativ fostransstil. Detta kan bero på att eleverna anser att lärarna, enligt deras erfarenhet, inte har samma disciplin på elevgruppen som en idrottsledare, vilket medför att lärare benämns som för snälla. De egenskaper som en tränare har som en lärare inte skall eftersträva är starkt kopplade till den auktoritära ledarstilen samt fostransstilen, vilket är två stilar som eleverna inte anser är lämpliga inom skolan.

De egenskaper som en tränare bör eftersträva, som lärare vanligtvis behärskar, är baserade på bemötandet av individer. Detta kan dels bero på att en tränare vanligtvis arbetar mer med grupprocesser och kollektiva mätbara resultat i form av tabellplaceringar, vilket medför att individuell utveckling blir en sekundär uppgift för tränaren. Tränare anser inte heller att det finns tid inom ramen för verksamheten att genomföra individuella utvecklingsplaner med tillhörande utvecklingssamtal. Detta kan bero på att flertalet av de ledare som arbetar inom folkrörelseidrotten fotboll är ideella och därmed har civila uppgifter som kräver en del tid. Den egenskap som en tränare skall undvika som lärare oftast behärskar, är vad eleverna benämner som snällhet. Detta beror troligtvis på den kulturellt accepterade föreställningen om att en fotbollstränare skall vara auktoritär i sin ledarroll.

5.5 RELEVANS FÖR YRKET OCH DIDAKTISKA KONSEKVENSER

Resultatet av studien har möjlighet att påverka lärares yrkesroll samt klassrumsmetodik. Detta genom en större förståelse för hur elever vill bli bemötta av sina lärare samt vilken typ av undervisningsform de föredrar. Studien är inte utformad för att bli en mall över hur lärare bör agera i klassrummet eller en analys av vilken inlärningsteori som fungerar bäst i praktiken. Däremot kan den fungera som ett diskussionsunderlag över hur man ska kunna effektivisera undervisningen samt skolan som arbetsplats för både pedagoger och elever.

De didaktiska konsekvenserna är främst användandet av den auktoritativ fostransstilen, genom tydliga krav och förväntningar på eleverna samt genom att öppna upp för dialog byggs grunden för en utvecklande studiemiljö. En formell ledare i ett klassrum skall både vägleda och våga leda elever. Ett klassiskt mantra som brukar tas upp vid arbete med barn- och ungdomar är att *barn gör inte som man säger, de gör som man själv gör!* Eftersom eleverna anser att lärare inte är bestämda nog i klassrummet så är en möjlig konsekvens en större styrning av lärarna i undervisningen.

5.6 FRAMTIDA FORSKNING

Det skulle vara intressant att i framtida forskning utöka studien till en nationell studie för att kunna se om det är lokala, regionala eller nationella åsikter som förs fram i denna studie. Det vore även intressant att göra en jämförande studie mellan elever som studerar vid idrottsinriktade utbildningar med elever som studerar vid såkallade traditionella utbildningar. En annan möjlighet vore genomföra en praktisk studie likt den som Lewins, Lippitts och White gjorde under slutet av 1930-talet, fast i detta fall experimentera med de skillnader i vad eleverna uppfattar som faktiskt ledarskap och det som benämns som önskvärt ledarskap.

6 REFERENSLISTA

Litteraturförteckning

Berggren, L. (2000). Fritidskulturer. Lund, Studentlitteratur.

Dysthe, O. (2003). Dialog, samspel och lärande. Lund, Studentlitteratur.

Esaiasson, P., M. Gilljam, et al. (2007). Metodpraktikan. Stockholm, Nordstedts Juridik.

Giddens, A. (2007). Sociologi, Studentlitteratur.

Larsson, B. (2005). Arenor för alla. Stockholm, Ungdomsstyrelsen.

Peter Brusvik, N. A., Sanna Björkebaum, Håkan Eriksson, Johan Fallby, Ulf Järphag, Annette Nilsson, Ulrika Sandahl, Tor Söderström. (2008). Fotbollens spela, lek och lär. Solna, Svenska FotbollFörlaget AB.

Shepard, L. (2000). "The Role of Assessment in a Learning Culture." Educational Researcher Vol. 29(No. 7); s. 4-14.

Skolverket (2011). Läroplan för gymnasieskolan 2011, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen. Skolverket. Stockholm: 202.

Säljö, R. (2000). Lärande i praktiken. Stockholm, Nordstedts Akademiska Förlag

Thornberg, R. (2006). Det sociala livet i skolan. Stockholm, LIBER.

Trondman, M. (2005). "Unga och föreningsidrotten." Ungdomsstyrelsens skrifter 2005:9: 234.

Vetenskapsrådet (2002). Forskningsetiska principer inom humanistisk - samhällsvetenskaplig forskning. Stockholm, Vetenskapsrådet.

Opublicerade verk

Simon Rudbäck, Annie Lauricella, et al. (2010). Fritidsverksamhetens betydelse i samhället. Göteborg, Institutionen för pedagogik och didaktik: 34.

Web

(<http://www.anglagardsgymnasiet.se>) 2011-12-01

(<http://svenskfotboll.se/svensk-fotboll/barn-ungdom/fotboll-i-gymnasieskolan>, 2011-12-06)

(http://svenskfotboll.se/ImageVault/Images/id_52283/scope_0/ImageVaultHandler.aspx, 2011-12-06)

(<http://gbgfotboll.se/spelarutbildning/fotboll-i-skolan/certifierade-gymnasium>, 2011-12-06)

(http://gbgfotboll.se/ImageVault/Images/id_29229/ImageVaultHandler.aspx, 2011-12-06)

BILAGA 1

SF-gemensamma kriterier för nationella idrottsutbildningar, (NIU).

1. Huvudmannen och föreningen/distriktet som är skolans samarbetspartner ska ha ett etablerat samarbete med specialidrottsförbundet.
2. Huvudmannen/skolan ska erbjuda ändamålsenliga anläggningar och en optimal träningsmiljö under hela läsåret.
3. För elever som inte kan dagpendla ska huvudmannen bistå med hjälp att anskaffa boende.
4. Skolan ska erbjuda ett bra programutbud, elevvård, studiehjälp, lärarförståelse och ett idrottsvänligt schema.
5. Den anordnande huvudmannen ska erbjuda minst 400 poäng specialidrott.
6. Respektive SF:s studieplan för ämnet specialidrott ska följas och i undervisningen ska av SF anvisad litteratur användas.
7. Minst tre träningar/undervisningstillfällen i specialidrott per vecka ska kunna erbjudas inom ramen för schemalagd skoltid.
8. Eleven ska erbjudas möjlighet att träna i en klubb/miljö med elitinriktad verksamhet utanför skoltid.
9. Vid skolan ska en utbildad tränare/lärare vara anställd på minst halvtid.
10. Huvudtränarens utbildningsnivå ska vara av respektive SF fastställd idrottsspecifik utbildningsnivå med önskvärd akademisk lärar- eller tränarutbildning.
11. Samtliga av skolan anställda lärare, instruktörer och tränare med uppdrag inom idrottsutbildningen ska av huvudmannen erbjudas dels fortbildning relaterad till den undervisning de utför, dels relevant idrottsspecifik fortbildning.
12. Huvudläraren/tränaren ska delta på av SF arrangerade sammankomster och utbildningar riktade till lärare/tränare anställda på de certifierade gymnasierna.
13. Huvudmannen ska erbjuda kontakter till specialistnätverk inom idrottsmedicin, idrottsfysiologi, idrottspsykologi och nutrition.
14. De sökande som anses ha bäst förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen ska ges företräde vid urval till utbildningen.
15. Certifieringen gäller i sex år förutsatt att huvudmannen kan leva upp till certifieringskraven utifrån de årligt genomförda utvärderingarna. För certifierade skolor som vid kontroll, uppföljning eller utvärdering inte uppfyller samtliga krav kan ett års dispens ges för att åtgärda dessa brister innan certifieringen förloras.
16. Verksamheten ska kvalitetssäkras enligt förslagen SF-modell.

Källa: http://svenskfotboll.se/ImageVault/Images/id_52283/scope_0/ImageVaultHandler.aspx

Hämtad: 2011-12-06

BILAGA 2

Certifieringskriterier i Göteborg

Studieplan - Certifierad skola förbinder sig att följa Svenska Fotbollförbundets studieplan för gymnasiekurserna i ämnet specialidrott fotboll A och B. Avspark + Ledarskap BAS 1 och Ungdomsdomarkurs ska ingå i utbildningen. Samtliga elever ska ha tillgång till häftet Fotboll i gymnasieskolan.

Träning - Samtliga träningspass är förlagda till förmiddag mellan kl 08:00-12:00. Verksamheten omfattar minst två träningspass/vecka. Skolan erbjuder träningsmöjligheter anpassat för fotboll året om. Max 15 spelare/instruktör. Målvaktsträning ska erbjudas minst en gång/vecka.

Instruktören - Utbildad fotbollstränare enligt Svenska Fotbollförbundets tränarutbildning, nivå Avancerad (S3). Ansvarig instruktör planerar, genomför och utvärderar verksamheten samt rapporterar till SDF. Övriga instruktörer ska ha genomgått lägst Diplomkurs BAS alt. U3/S2. Samtliga instruktörer deltar i SvFF/SDF:s årliga fortbildning för skolinstruktörer.

Samverkan - Gymnasieskolan ansvarar och genomför samverkansträffar med de föreningar eleverna representerar för gemensam planering och utvärdering. Skolan bjuder in till träff minst 1 gång/läsår.

Studieutbud - Studieutbud ska erbjudas så att man kan söka vidare till Högskolan

Källa:

http://gbgfotboll.se/ImageVault/Images/id_29229/ImageVaultHandler.aspx

Hämtad: 2011-12-06

BILAGA 3

Intervjuguide - Ledarskap i pedagogiska situationer

1. Berätta lite om dig själv?

- a. Vad har du för erfarenheter av skolan?
- b. Vad har du för erfarenheter av idrott?

2. Vad definierar en bra lärare?

- a. Vilka egenskaper är önskvärda hos en bra lärare?
- b. Vilka egenskaper är mindre önskvärda hos en lärare?
- c. Hur agerar en bra lärare i klassrummet?
- d. Hur löser en bra lärare konflikter?
- e. Vad gör en bra lärare för att du ska kunna lära dig så mycket som möjligt?
- f. Vad gör en bra lärare för att gruppen ska kunna lära sig så mycket som möjligt?

3. Vad definierar en bra idrottsledare?

- a. Vilka egenskaper är önskvärda hos en bra idrottsledare?
- b. Vilka egenskaper är mindre önskvärda hos en idrottsledare?
- c. Hur agerar en bra idrottsledare i klassrummet?
- d. Hur löser en bra idrottsledare konflikter?
- e. Vad gör en bra idrottsledare för att du ska kunna lära dig så mycket som möjligt?
- f. Vad gör en bra idrottsledare för att gruppen ska kunna lära sig så mycket som möjligt?

4. Egenskaper

- a. Finns det egenskaper som en lärare har som en idrottsledare bör eftersträva?
- b. Finns det egenskaper som en lärare har som en idrottsledare bör undvika?
- c. Finns det egenskaper som en idrottsledare har som en lärare bör eftersträva?
- d. Finns det egenskaper som en idrottsledare har som en lärare bör undvika?